

Asia: VN/13739/2025

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta ja ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän toiminnasta vastaava Joutsenon vastaanottokeskus kiittää pyynnöstä lausua otsikkoasiassa. Auttamisjärjestelmä viittaa asiassa aiempaan lausuntoonsa lain väliaikaisesta muuttamisesta ja siinä esiin nostamiinsa seikkoihin ihmiskaupan ja hyväksikäytön vastaisen toiminnan ja ihmiskaupan uhrien näkökulmasta.

Auttamisjärjestelmä nostaa uudelleen esiin seuraavat seikat: Alkuperäisessä vastaanottorahan tason alentamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE28/2024 vp.) tavoitteeksi oli kirjattu turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmän houkuttelevuuden vähentäminen. Vastaanottorahan pienentäminen koskee myös niitä auttamisjärjestelmään otettuja kotikunnattomia ihmiskaupan uhreja, jotka eivät ole vastaanottopalveluissa eivätkä koskaan edes hae kansainvälistä suojelua. Edellä esitetty tavoite ei siten liity tähän henkilöryhmään millään tavalla eikä alkuperäinen esitys, kuten ei tämä käsillä olevakaan, huomioi tätä henkilöryhmää tai perustele esityksen tavoitteita suhteessa heihin.

Taloudellisen tuen niukka taso voi tarkoittaa, että hyväksikäyttötilanteeseen jäämistä pidetään parempana vaihtoehtona kuin ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän asiakkuutta. On syytä huomioda, että ihmiskaupan kohteeksi joutuneet ovat usein myös velkaantuneet liittyen ihmiskauppaan. Siten taloudelliset kysymykset ihmisten valinnoissa voivat olla merkittäviä. Vastaanottorahaa koskevilla ratkaisuilla voi siis olla käytännössä myös vaikutusta ihmiskaupan ilmituloon sekä hyväksikäytöstä irtautumiseen ja lopulta myös rikosvastuun toteutumiseen.

Ihmiskaupan uhrin toimeentulolla on yhteys myös hänen toipumiseensa. Kuten alkuperäisessä vastaanottorahan pienentämistä koskevassa hallituksen esityksessä tuotiin esiin, taloudellinen

epävarmuus vaikuttaa negatiivisesti ihmisen toimintakykyyn, terveyteen – erityisesti mielenterveyteen. Ihmiskaupan uhrien auttamisen tavoitteena on nimenomaan toipumisen edistäminen sekä uudelleen uhriksi joutumisen ennaltaehkäisy. Vastaanottorahan alentaminen ja ihmiskaupan uhrien auttamisen tavoitteet ovat tässä mielessä ristiriidassa.

Lopuksi todettakoon, että esitysluonnoksessa tarkastellaan ja tuodaan esiin ansiokkaasti paitsi täydentävän vastaanottorahan kasvavat kustannukset myös Maahanmuuttoviraston kyselyssä kerättyjä tietoja vastaanottorahan pienentämisen vaikutuksia vastaanottokeskusten työhön ja asiakkaisiin. Vaikuttaa kuitenkin siltä, ettei näitä tietoja vastaanottorahan pienentämisen jo raportoiduista vaikutuksista ole hyödynnetty esityksen johtopäätöksissä.

Lyijynen Katri

Joutsenon vastaanottokeskus - Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä